

Z ZOISOM H CARMEN: ZAHTEVNEJŠI PRIMERI RABE PREDLOGOV S/Z IN K/H

Špela Arhar Holdt

Uvod

Nekateri slovenski predlogi imajo morfološke variante, bodisi pisne in izgovorne bodisi samo izgovorne. V prvo od naštetih skupin sodita predloga¹ *s/z* in *k/h*, ki sta obenem edina primera v slovenščini, pri katerih je v zapisu izbira ustrezne variante odvisna od predlogu sledeče besede. V četrti izdaji *Slovenske slovnice* lahko preberemo naslednjo predstavitev problematike:

Predložna varianta *z* se piše pred vsemi črkami za zvoneče glasove (in pred števili, ki se začinjajo s takimi glasovi), *s* pa pred črkami *p f t s c č š h k*. [...] Varianta *k* se piše povsod razen pred *k* in *g*, kjer se piše *h* (tako, *s h*, se piše v tujkah in citatnih besedah še pred *q, x, c* [k] in *ch* [=k], npr. *h quidproquoju, h Xeroxu, h Cannesu, h Christopherju*). (Toporišič 2004: 413–414)

Ker gre za pravopisno vprašanje, podajajo smernice o rabi predlogov *s/z* in *k/h* tudi pravila *Slovenskega pravopisa* 2001. Tu lahko (v ločenih členih) preberemo:

Predlog in predpona *z/z-* imata pred pisanim nezvonečim nezvočnikom govorno in pisno varianto *s/s-* [...]: *z orehu/mize drevesa zlesti/zbiti – s hiše stresti; deljeno z 8 [z ósem] – deljeno s 3 [s trí]; z 38 [z osemintrideset] – s 6 [s šest]*. [...] Primeri kot *z Zoisom, s Hugojem, s SDK se berejo [s cójzom, z igójem, z esdekájem]*. (Pravila SP 2001: § 683)

Predlog *k* ima pred besedami, ki se začinjajo na *k* in *g*, pisno varianto *h* (*h kovaču, h godu*). (Pravila SP 2001: § 699)

Pravila za izbiro ustrezne predložne variante so v osnovi enostavna: (I) pred nezvonečimi nezvočniki pišemo *s*, sicer *z*, (II) pred *k* in *g* pišemo *h*, sicer *k*. Zahtevnejša pa je izbira prave predložne variante pred primeri, ki se zapisujejo drugače, kot se izgovorijo, npr. *Zois* [cojz] ali *Carmen* [karmen]. Tem primerom se posveča pričujoči prispevek, predvsem naslednji razliki, ki se kaže v gornjih navedkih: pri predlogu *k/h* naj bi se pri izbiri ustrezne variante opirali na zvočno podobo sledeče besede (ustrezno je torej *h Cannesu* in ne *k Cannesu*), pri predlogu *s/z* pa – ravno nasprotno – na pisno podobo sledeče besede (ustrezno je *z Zoisom* in ne *s Zoisom*). Razliko v smernicah potrdi tudi pogled v slovarski del pravopisa SP 2001, kjer:

1 Za razliko od SP 2001, ki govori o »predlogu *z*« in njegovi »varianti *s*«, v tem prispevku govorimo o »predlogu *s/z*« in »(predložni) varianti *z*« oz. »(predložni) varianti *s*«. Enako velja za predlog *k/h*. Odločitev je v izogib pripisu primarnosti eni od variant.

- ▷ pri geslih »z²« in »z³« najdemo opredelitev, da je treba pri izbiri variante slediti zapisu sledeče besede: »pred nezvenečim pisnim soglasnikom (tudi če se izgovarja zveneče) [se uporablja] varianta s«, kar prikazujeta primera *s Saale* [z zale] in *s Siegfriedom* [z zikfridom];
- ▷ pri geslu »k²« najdemo opredelitev, da pri izbiri variante sledimo izgovoru besede: »[P]red besedami na glasova k, g [se uporablja] varianta h.« Pri geslu »h⁵« najdemo tudi primer za tovrstno rabo: *h Carmen* [h karmen].

1 Razvoj pravila za uporabo predloga s/z

Pravilo, da je treba pri izbiri ustrezne variante predloga *s/z* slediti zapisu sledeče besede in njenemu izgovoru, je prvič najti šele v zadnji ediciji pravopisa. V preteklosti je tako za *k/h* kot tudi *s/z* veljalo, da se je treba opirati na izgovor besede. Primer *h Carmen* se npr. pojavi že v pravopisu iz leta 1950, in sicer v slovarskem delu pri geslu *Carmen* (SP 1950: 113). V slovarskem delu pravopisa 1962 se ta primer ponovi (SP 1962: 155), najti pa je še dva druga primera: pri geslu *h* se nahaja primer *h Croceju* (SP 1962: 273), pri geslu *Zois* pa primer *s Zoisom* (SP 1962: 1014). V pravopisna pravila tovrstni primeri niso vključeni, v pravopisih pred letom 1950 pa se sploh ne pojavljajo.

V trenutno aktualnem pravopisu se primer *h Carmen* ohrani (SP 2001: »h⁵«), primer *s Zoisom* pa se spremeni v *z Zoisom* (Pravila SP 2001: § 683). Vzrok za opisano spremembo je po vsej verjetnosti identifikacija besed, ki jih je mogoče izgovoriti na dva različna načina, denimo kratice tipa SMS, ki se lahko izgovori [esemes] ali [səməsə]. Variantnost na ravni izgovora lahko pri tovrstnih primerih vodi do zmede glede izbire ustrezne variante predloga (*z esemesom* ali *s səməsəjem*); zato se je najbrž zdelo pravopisno pravilo primerneje osnovati na pisni podobi besede, ki je enoznačna. Po drugi strani pa se avtorji pravil pri predlogu *k/h* za takšno spremembo morda niso odločili, ker pri tem predlogu niso bile identificirane primerljive težave.¹

Odločitev za različni pravili glede rabe predlogov *s/z* in *k/h* kot taka ni sporna, saj ni v jeziku z ničimer pogojeno, da morata biti predloga obravnavana po istem principu.² Vendar se zdi, da obstoječa razlika, skupaj z nepregledno predstavitvijo pravopisnih smernic,³ jezikovnim uporabnikom povzroča precejšnje težave. Vpogled v slednje omogoča korpusna analiza, ki jo predstavljamo v nadaljevanju prispevka.

1 Kar sicer ne pomeni, da jih ni – gl. razpravo o kraticah tipa GSM, GPS, GPRS v pogl. 3.

2 Navsezadnje gre za po nastanku precej različna primera, variantnost pri predlogu *s/z* nastane zaradi prilikovanja (asimilacije), pri predlogu *k/h* pa zaradi razlikovanja (disimilacije) glasov. Primera pa seveda povezuje, da sta oba izvirno vezana na glasovno podobo jezika, k čemur se vračamo v pogl. 3.

3 Kot je razvidno iz navedkov v uvodu, je razliko mogoče ugotoviti samo ob primerjavi rabe za oba predloga hkrati, npr. ob primerjavi slovnične razlage in ustreznega člena pravopisnih pravil ali pa ob primerjavi pravopisnih gesel *s*, *z*, *k* in *h*. Od uporabnikov, ki v priložnikih običajno iščejo odgovor na specifično jezikovno vprašanje, tovrstne analize verjetno ne gre pričakovati.

2 Korpusna analiza rabe predlogov *s/z* in *k/h*

Namen analize je določiti za obravnavano tematiko reprezentativne samostalniške zglede in z njihovo pomočjo identificirati relevantne trende glede rabe predlogov *s/z* in *k/h* v sodobni jezikovni rabi.

2.1 Predstavitev metode

Za izhodišče analize je bil uporabljen frekvenčni seznam lem iz korpusa Gigafida.⁴ V spisku smo ročno identificirali najpogostejše leme naslednjih vrst:

- ▷ (I) kratice na S-,
- ▷ (II) kratice na F-,
- ▷ (III) kratice na H-, ki se lahko izgovarja kot [ejč],
- ▷ (IV) kratice na G-, ki se lahko izgovarja kot [dži],
- ▷ (V) lastna imena na J-, ki se izgovarja kot [h],
- ▷ (VI) lastna imena na V-, ki se izgovarja kot [f],
- ▷ (VII) lastna imena na Z-, ki se izgovarja kot [c] ali [s],
- ▷ (VIII) lastna imena na H-, ki je v izgovoru nem,
- ▷ (IX) lastna imena na G-, ki se izgovarja kot [dž],
- ▷ (X) lastna imena na C-, ki se izgovarja kot [k], in
- ▷ (XI) lastna imena na X-, ki se izgovarja kot [k].

Med lemami s korpusno pogostostjo vsaj 500 so bile izbrane tiste, pri katerih se ustrezna oblika s predlogom *s/z* oziroma *k/h* pojavlja vsaj trikrat. Pri iskanju oblik so bile upoštevane oblikovne variante, npr. *s SDS* in *s SDS-om*; *z Javierjem* in *z Javierom*; *k Georheu* in *k Georgu*.⁵ Pri podatkovnih skupinah od (V) naprej, kjer je količina podatkov količinsko bolj obvladljiva, so bili iz podatkov nato ročno odstranjeni ponovljeni zadetki. Po izvedeni uvodni selekciji so bile skupine III, IV, VIII in XI zaradi preredkih podatkov izvzete iz nadaljnje raziskave.⁶ Pri skupinah, kjer je bilo podatkov dovolj, so se v analizo uvrstili primeri z najpogostejšo lemo. Na ta način smo izbrali zglede, ki jih v nadaljevanju predstavljamo kot reprezentativne za obravnavano tematiko.

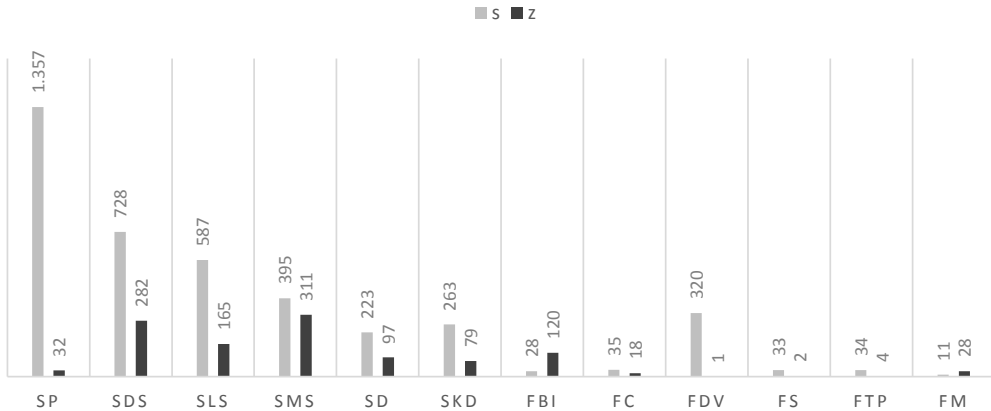
-
- 4 Gre za interni spispek, ki je bil na podjetju Amebis, d. o. o., Kamnik pripravljen za izvedbo nekaterih aktivnosti projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku (<http://www.slovenscina.eu/>). Tudi problem, s katerim se ukvarja pričujoči prispevek, je bil identificiran znotraj tega projekta, in sicer pri pripravi didaktičnih gradiv za Pedagoški slovnčni portal (<http://slovnica.slovenscina.eu/>).
 - 5 V nekaterih primerih so bile upoštevane tudi variante, ki niso v skladu s trenutnim predpisom, saj je pri raziskovanju jezikovne rabe smiselno upoštevati tudi alternativne jezikovne prakse.
 - 6 V prvih dveh primerih gre za kratice tipa *HBO* oz. *GSM*, *GPS*, *GPRS*, ki se lahko izgovarjajo različno glede na to, ali v izgovoru sledimo izvorniku v angleščini ali ne, npr. [geesem] in [džiesem]. Drugi dve skupini predstavljajo primeri tipa *Henri*, *Hugo* in *Xantia*, *Xeon*. Pri primerih tipa *Hugo* je težko dosledno ločevati primere z nemim H- od ostalih imen, pri ostalih navedenih skupinah pa so bile pojavitve v korpusu preredke za relevantne zaključke. Te skupine bi bilo smiselno vključiti v nadaljnje raziskovanje problema.

2.2 Raba predloga *s/z* pred kraticami na *S-* in *F-*

Graf 1 predstavlja naslednje kratice (ob vsaki kratiki je navedeno, katero besedno zvezo tipično predstavlja):

- (I) *SP* (svetovno prvenstvo), *SDS* (Slovenska demokratska stranka), *SLS* (Slovenska ljudska stranka), *SMS* (Short Message Service; Stranka mladih Slovenije), *SD* (Slovenski demokrati) in *SKD* (Slovenski krščanski demokrati) ter
- (II) *FBI* (Federal Bureau of Investigation), *FC* (Football Club ipd.), *FDV* (Fakulteta za družbene vede), *FS* (Filmski sklad; folklorna skupina), *FTP* (File Transfer Protocol) in *FM* (Fakulteta za menedžment; frekvenčna modulacija).

Gre za kratice z možnostjo alternativnega izgovora, torej kratice, ki so (predvidoma) botrovale spremembi pravila za rabo predloga *s/z*. Sivo obarvani stolpci v grafu 1 predstavljajo glede na SP 2001 ustrezno, črni pa neustrezno izbiro predloga.

Graf 1: Raba predloga *s/z* pred kraticami na *S-* in *F-*.

V navedenih podatkih prevladuje predpisu ustrezajoči zapis, vendar pa se obenem pojavlja nezamisljiv delež odklonov: v osmih primerih od dvanajstih predstavlja alternativna raba več kot 20 % vseh primerov,⁷ pri kraticah *FBI* in *FM* celo prepričljivo prevladuje. Pri tem gre poudariti, da so odkloni od predpisa enakomerno razpršeni po različnih vrstah besedilnega gradiva in ne le vezani na neformalne besedilne žanre.⁸ Ustrezna izbira predloga pred kraticami je sicer opredeljena v § 683 pravil SP 2001, in sicer na primeru s *SDK*. Ob tem je dve tretjini v grafu navedenih kratic najti tudi v slovarju SP 2001 (manjkajo *SD*, *SMS*, *FC* in *FTP*) in

7 Prim. delež napačne rabe pred nekaterimi manj problematičnimi kraticami: *PC* (6,3 % napak), *PGD* (7,3 % napak), *LDS* (0,2 % napak), *NSI* (0,7 % napak).

8 Zapis z *FBI* npr. najdemo v časopisih (44 primerov) in revijah (29 primerov), šele nato sledijo spletna (18 primerov) in druga (7 primerov) besedila.

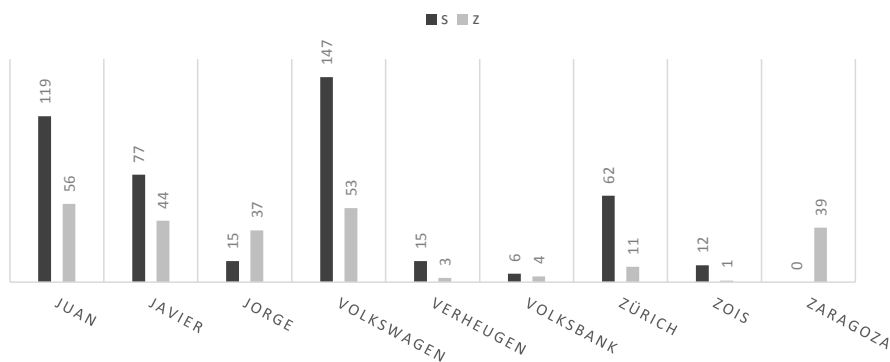
pri *SP, SDS,*⁹ *SKD, FBI* in *FDV* je v geslu zabeležen prikaz rabe s predlogom *s/z*. Vendar pa primerjava pravopisne pokritosti s podatki iz grafa 1 ne pokaže jasnih povezav: primeri, ki so v SP 2001 zajeti, se pojavljajo v rabi z različnim deležem napak, enako velja za pravopisno nezajete primere.

2.3 Raba predloga *s/z* pred lastnimi imeni, ki se izgovorijo drugače, kot se zapišejo

Graf 2 predstavlja zglede štirih vrst:

- (I) v primerih *Juan, Javier* in *Jorge* se začetni *j*- izgovarja kot [h],
- (II) pri *Volkswagen, Verheugen* in *Volksbank* se *v*- izgovarja kot [f],
- (III) pri *Zürich* in *Zois* se *z*- izgovarja kot [c] in
- (IV) pri *Zaragoza* se *z*- izgovarja kot [s].

Vsem naštetim primerom je skupno, da se v zapisu začnejo na zvoneč soglasnik, v izgovoru pa na nezvonečega. Glede na pravopisno pravilo naj bi v zapisu pred temi primeri stal predlog *z*. Sivi stolpci v grafu 2 torej nakazujejo glede na SP 2001 ustrezno, črni pa neustrezno izbiro.

Graf 2: Raba predloga *s/z* pred lastnimi imeni, ki se izgovorijo drugače, kot se zapišejo.

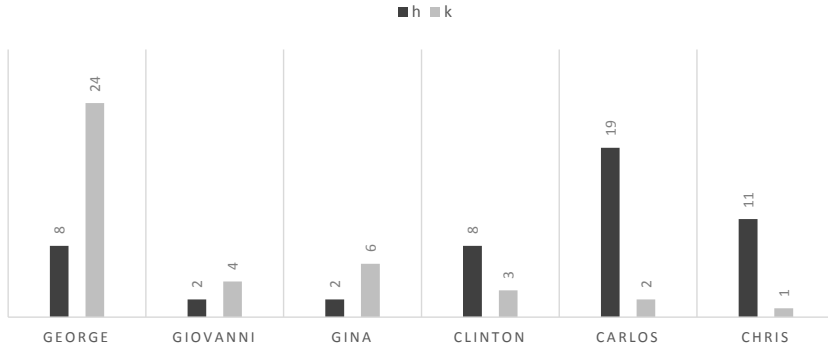
Podatki kažejo precejšnje število odklonov od predpisa: v sedmih od devetih primerov prevladuje pravopisno neustrezna izbira, obratno je le pri primerih *Jorge* in *Zaragoza*. Čeprav se razmerja v distribuciji predložitvenih variant od primera do primera razlikujejo, je iz podatkov mogoče razbrati tendenco jezikovnih uporabnikov, da pri izbiri sledijo izgovoru in ne zapisu besede. V grafu 2 prikazana imena (razen *Javier, Jorge, Verheugen* in *Volksbank*) so zajeta tudi v slovar SP 2001, vendar gesla rabe s predlogom *s/z* ne prikazujejo. Je pa ustrezna izbira prikazana v § 683 pravil na primeru z *Zoisom*.

⁹ Sicer ne pri *Slovenska demokratska stranka*, ampak pri *Slavistično društvo Slovenije*.

2.4 Raba predloga *k/h* pred lastnimi imeni, ki se izgovorijo drugače, kot se zapišejo

Graf 3 predstavlja primere dveh vrst:

- (I) v primerih *George*, *Giovanni* in *Gina* se začetni *g*- izgovarja kot [dž] in
 (II) pri *Clinton*, *Carlos* in *Chris* se *c*- izgovarja kot [k].

Graf 3: Raba predloga *k/h* pred lastnimi imeni, ki se izgovorijo drugače, kot se zapišejo.

Kot kaže graf 3, pri prvi skupini primerov prevladuje uporaba predloga *k* (npr. *k Georgeu*), pri drugi skupini pa raba predloga *h* (npr. *h Clintonu*). Ponovno je torej opaziti težnjo uporabnikov, da pri izbiri predložne variante sledijo izgovoru besede in ne njenemu zapisu. Ker pri rabi predloga *k/h* pravilo za izbiro variante ostaja vezano na izgovor, je raba v precejšnji meri – ne pa povsem – skladna s trenutnimi pravopisnimi smernicami. V SP 2001 sicer za nobenega od v grafu 3 navedenih primerov ni najti smernic glede rabe s predlogom *k/h*, ne v pravilih ne v slovarju (ki sicer prinaša le primera *George* in *Clinton*).¹⁰

3 Diskusija

Predpostavka, da bo sprememba pravila za rabo predloga *s/z* rešila zmedo pri zapisovanju predloga *s/z* pred kraticami tipa *SP*, *FDV*, se glede na podatke (pogl. 2.2) ne uresničuje v zadovoljivi meri. V rabi sicer prednjačijo s predpisom skladne odločitve, vendar ne gre spregledati nesorazmerno visokega deleža odklonov, ki se pojavljajo tudi pri primerih, kjer je izbira ustreznega predloga eksplicitno navedena v pravopisnem slovarju, in tudi v besedilnih žanrih, ki so v slovenskem prostoru tipično podvrženi sistematičnemu jezikovnemu pregledovanju. Po drugi strani se pred tujimi imeni, ki jih SP 2001 z vidika obravnavane tematike slabše pokriva, pogosteje pojavlja tista predložna varianta, ki je skladna z zvočno podobo sledeče besede, kar velja tako za predlog *s/z* (pogl. 2.3) kot tudi za *k/h* (pogl. 2.4).

¹⁰ *Carlos* se pojavlja kot del širših imen *Don Carlos*, *Juan Carlos*.

Intuicija uporabnikov, da je ustrezno slediti zvočni podobi predlogu sledeče besede, je skladna z zgodovinskim razlogom za nastanek predložnih variant, saj sta prilikovanje in razlikovanje v osnovi glasovna pojava. Povezavo z govorom dodatno krepi jezikovnodidaktična tehnika »lažje izgovorljivosti«, s katero naj bi si jezikovni uporabniki pomagali pri izbiri ustrezne variante.¹¹ K razlogom, zakaj bi bilo pri izbiri variantnih predlogov morda ustrežnejše ostati pri opiranju na govorni jezik, dodaja Dobrovoljc (2013) tudi dejstvo, da »slovenski pravopis v osnovi teži k približevanju fonetični pisavi (to dokazujejo tudi primeri *bonbon* → *bombon*; *pizza* → *pica*) in mnoga pravila oblikujemo glede na izgovarjavo besede (npr. ohranjanje končnega nemega *e* pri tujih imenih tipa *George*).«

Ob vsem navedenem je treba opozoriti še na dejstvo, da lahko kratice z možnostjo dvojnega izgovora predvidimo tudi pri predlogu *k/h*, ne le pri *s/z*. Gre za kratice tipa *GSM*, *GPS*, *GPRS*, ki se izgovarjajo na dva načina, odvisno od tega, ali sledimo izvorni [džiesem] ali prevzeti [geesem] zvočni podobi. Izpričane zadrege s tovrstno dvoumnostjo so sicer redke, saj se našete kratice tipično ne pojavljajo s predlogom *k/h* – redkost v rabi je tudi razlog, da tovrstni primeri niso bili zajeti v korpusno analizo pričujočega prispevka. Vendar pa je treba to skupino na sistemski ravni upoštevati, saj njen obstoj nakazuje potrebo po analogni obravnavi pravila za *s/z* in *k/h*. Drugi argument za enakovrstno obravnavo je dejstvo, da predloga *s/z* in *k/h* v slovnici zavesti govorcev slovenščine tipično nastopata skupaj, o čemer pričajo na spletu razpoložljiva jezikovnodidaktična gradiva, jezikovne svetovalnice, forumi ipd.¹² Ker je pravilo za *s/z* v SP 2001 predstavljeno precej bolj neposredno od pravila za *k/h*, mnogi uporabniki predvidevajo, da velja za oba predloga. Obravnavo predloga *k/h* po analogiji s *s/z* je denimo najti v Pravopisnem priročniku slovenske Wikipedije,¹³ pa tudi pri slovnicih pregledovalnikih Amebis Besana¹⁴ in slovenskem LanguageTool,¹⁵ ki v času priprave prispevka predlagata popravek zapisa *h Carmen* v *k Carmen*. Tako v Wikipediji kot v pregledovalnikih torej dobimo smernico oz. celo popravek, ki ni skladen z obstoječim predpisom, pri čemer je izjemnega pomena, da gre za vir oz. orodji z visokim faktorjem vpliva na uporabniško jezikovno produkcijo.¹⁶

11 Tehniko denimo razlaga Kocjan - Barle v televizijski oddaji *Minute za jezik* (<<http://ava.rtvlo.si/predvaj/minute-za-jezik/ava2.68329715/>>).

12 Ker so pravila za uporabo variantnih predlogov (vsaj na prvi pogled) enostavno razložljiva, osvežitev znanja na to temo ponujajo tudi številni blogi, spletne strani podjetij, ki ponujajo z jezikom povezane dejavnosti, strani različnih društev ipd.

13 Na strani <http://sl.wikipedia.org/wiki/Wikipedija:Pravopisni_prirocnik>. Namen spletne strani je opozoriti na najpogostejše pravopisne zadrege, ki jih imajo avtorji člankov v slovenski *Wikipediji* in ponuditi zbirno mesto za njihovo reševanje.

14 Verzija 4.6 na strani <<http://besana.amebis.si/>>. Uporabljeno 18. 9. 2014.

15 Na strani <<https://www.languagetool.org/>>. Uporabljeno 18. 9. 2014.

16 Uporabniška naravnost teh izdelkov po drugi strani seveda toliko bolj podpira predpostavko, da do nedoslednosti ni prišlo zaradi nezainteresiranosti avtorjev poiskati ustrezno informacijo, ampak (tudi) zaradi pomanjkljive predstavitve tematike v obstoječih referenčnih priročnikih.

Sklep

V prispevku so bili navedeni razlogi za razliko v pravilu za rabo predlogov *s/z* in *k/h* ter argumenti, zakaj bi bilo smiselno razmisliti o alternativnih možnostih. Glede na ugotovitve je mogoče skleniti:

Pravila za izbiro predložnih variant v SP 2001 niso dovolj pregledno in izčrpno predstavljena. V naslednji izdaji mora biti pravilo navedeno pri obeh predlogih, oblikovano v razumljivem jeziku in podprto s primeri, ki so v rabi najbolj problematični.¹⁷ Pomembno je tudi, da se tematika za oba predloga obravnava v istem členu, da je omogočena primerjava podobnosti oz. razlik.

V prid sledenju pisni podobi predlogu sledeče besede je obstoj kratic z variantnim izgovorom. Pri predlogu *s/z* so to kratice tipa *SMS* in *FC*, potencialno tudi *HBO*, pri predlogu *k/h* je potencialno problematičen tip *GPS*. Opiranje na zapis je dobrodošlo tudi z vidika razvoja jezikovnih tehnologij, saj je v programskem smislu bistveno preprostejše. Po drugi strani v prid sledenju zvočni podobi pričajo razlogi za sam nastanek predložnih variant, s tem in obstoječimi jezikovnodidaktičnimi praksami povezana jezikovna intuicija uporabnikov in nenazadnje splošna težnja slovenskega pravopisa k fonetičnosti. Pred odločitvijo za najustreznejšo izbiro bi bilo smiselno v raziskavo pritegniti še govorjeni jezik in ugotoviti, v kolikšni meri so našteje kratice v izgovoru v resnici variantne. Če je *de facto* variantnih primerov relativno malo, bi bilo problem mogoče rešiti s pristankom na variantnost in kot ustrezno sprejeti tako zapis z *SMS-om* kot s *SMS-jem* – še zlasti zato, ker se pri tovrstnih primerih variantnost tako ali tako že pojavlja na ravni končnic. Dodatne podatke o jezikovni intuiciji uporabnikov pri izbiri variantnega predloga bi lahko zbrali tudi z analizo predlogov pred števniki, npr. kako se uporabniki odločajo v primerih tipa *s 62 / z 62*. Ne glede na rezultate pa bi bilo smiselno, da se v prihodnje predloga *s/z* in *k/h* ravnata po istem pravilu.

Ker preprosta rešitev za obravnavani problem znotraj zastavljenih meja ni mogoča, omenimo še radikalnejšo tretjo možnost: odpravo variantnosti v zapisu predlogov *s/z* in *k/h*. Variantnost je posledica slovenske pravopisne tradicije, v jezikovnem sistemu in jezikovni rabi pa je najti malo utemeljitev za njen obstoj. Izvorno je prav gotovo služila svojemu namenu (ki je bil – to ni nepomembno – vezan na olajšavo jezikovne rabe), vendar je treba upoštevati, da težave s tujimi lastnimi imeni, kraticami z alternativo izgovorjavo ipd. v preteklosti niso bile ne razširjene ne raziskane do današnje mere. Nova jezikovna realnost torej odpira potrebo po novih strokovnih premislekih in rešitvah. Ni sicer samoumevno, da bi slovenska jezikovna skupnost odpravo variant *h* in *s* sprejela s podobno stopnjo strinjanja, kot je sprejela umik variante *ž* (npr. *ž njim*) med zastarelo besedišče, pa tudi v luči slovenske normativistike bi bila tovrstna rešitev, kot rečeno, precej skrajna. Vendar potreba po razpravi o tej možnosti vsekakor obstaja, saj predložna variantnost v sodobni pisni slovenščini (v popolnem neskladju s svojim izvirnim namenom) več jezikovnih težav povzroča, kot jih rešuje.

17 Dva nova zgleda, z *von Karajanom* in s *SDS* predlagata že Dobrovoljc in Jakop (2011), vendar bi bilo pravila treba še koreniteje izboljšati. Glede razumljivosti in dostopnosti pravil prim. Bizjak Končar idr. (2011).

Literatura in viri

- Amebis Besana, slovnčni pregledovalnik. <<http://besana.amebis.si/>>
- ARHAR HOLDT, Špela, ČERV, Gaja, GANTAR, Polona, KOSEM, Iztok, KOSEM, Karmen, KRAPŠ VODOPIVEC, Irena, KREK, Simon, MOŽE, Sara, ROZMAN, Tadeja, SOBOČAN, Ana Marija, STRITAR KUČUK, Mojca, ZWITTER VITEZ, Ana, 2013: *Pedagoški slovnčni portal*. [Ljubljana]: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. <<http://slovnica.slovenščina.eu/>>
- BIZJAK KONČAR, Aleksandra, DOBROVOLJC, Helena, DOBROVOLJC, Kaja, LOGAR BERGINC, Nataša, KOCJANČIČ, Polonca, KREK, Simon, ROZMAN, Tadeja, 2011: Slogovni priročnik: sporazumevanje v slovenskem jeziku. Kazalnik 17 – Standard za korpusno analizo težav pri tvorbi besedil. http://www.slovenscina.eu/Media/Kazalniki/Kazalnik17/Kazalnik_17_Slogovni_prirocnik_SSJ.pdf.
- DOBROVOLJC, Helena, JAKOP, Nataša, 2011: *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC.
- DOBROVOLJC, Helena, 2013: *Kako pišemo predlog z/s v zvezah s predimkom »von«?* Jezikovna svetovalnica Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. <<http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/kako-pisemo-predlog-zs-v-zvezah-s-predimkom-von#v>>
- Gigafida = <www.gigafida.net>
- Language Tool, slovnčni pregledovalnik. <<https://www.language-tool.org/>>
- Minute za jezik: *Pravilna uporaba predlogov s in z ter k in h*. <<http://ava.rtvlo.si/predvajaj/minute-za-jezik/ava2.68329715/>>
- SP 1950 = *Slovenski pravopis*. Ljubljana SAZU (izd.). – Državna založba Slovenije (zal.).
- SP 1962 = *Slovenski pravopis*. Ljubljana: SAZU (izd.). – Državna založba Slovenije (zal.).
- SP 2001 = *Slovenski pravopis*, 2001. Jože Toporišič idr. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (izd.). – Založba ZRC (zal.).
- Sporazumevanje v slovenskem jeziku, predstavitevna stran projekta*. <<http://www.slovenscina.eu/>>
- TOPORIŠIČ, Jože, 2004: *Slovenska slovnica. Četrta, prenovljena in razširjena izdaja*. Maribor: Obzorja.
- Wikipedija: Pravopisni priročnik*. <http://sl.wikipedia.org/wiki/Wikipedija:Pravopisni_prirocnik>